

Liturgie Leer-van-de-kerk-dienst
Emmen, 24 april 2016
Thema: diaconessen aangesteld...
(met viering avondmaal)

Votum

Vredegroet

Genade zij u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus.

Zingen: **Psalm 122:1,3**

Viering avondmaal. Lezen **formulier 5**. Geloofsbelijdenis zingen: **Gezang 179a.**

Ter afsluiting van de viering zingen: **Gezang 125:4,5,6**

Gebed om verlichting met Gods Geest

Bijbellezing: **1 Timoteus 3:1-13 en 5:1-16** (gelezen door...)

Zingen: **Psalm 68:3**

Preek n.a.v. 1 Timoteus 3:11 en 5:9,10

Amenlied: **LvdK 106:1-4**

Dankgebed

Inzameling van de gaven (diakenen geholpen door...)

Slotzang: **Psalm 27:3,7**

Zegen

Moge de Heer u zegenen en beschermen, moge de Heer het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn, moge de Heer u zijn gelaat toewenden en u vrede geven.

Volk van God, geliefde gemeente van Jezus Christus,
br/zr jonger of ouder, welkome gast, luisteraar/kijker thuis,

[dia1] Koffieschenken op vergaderingen, en de kerk weer netjes maken na afloop van de kerkdiensten – is dat zo het enige wat vrouwen in de kerk mogen doen?

En moeten ze zich verder vooral koest houden, nederig en onderdanig gedragen en het belangrijke werk aan de mannen overlaten?

In de preek over 1 Korintiërs 14:34,35 is gezegd dat [dia2] *zwijgen* heel specifiek geldt voor het moment dat de profetie beoordeeld moet worden, als er met gezag gesproken gaat worden.

En dat deze orde voortvloeit uit [dia3] de *scheppingsorde* (eerst is de man geschapen en daarna de vrouw).

De man gaat voorop, geeft leiding en heeft dus inderdaad bepaald *gezag*.

Alleen: kenmerk van dat gezag is niet (over)heersend of onderdrukkend, maar in [dia4] navolging van Jezus Christus juist dienend, beschermend, verzorgend.

En dat het op dat punt nog wel 's fout gaat, en vrouwen daar slachtoffer van zijn geworden en er pijn om lijden, is geen gevolg van Gods scheppingsorde, maar van de menselijke zonde.

Alhoewel in de Bijbel man en vrouw volstrekt *gelijkwaardig* zijn, [dia5] zijn ze *niet gelijk*.

Is het echt toevallig en cultuurbepaald dat Jezus 12 *mannen* koos als zijn naaste leerlingen uit, mannen die later apostelen werden van de jonge kerk. [dia6]

Jezus was beslist niet *vrouwonvriendelijk* – meermalen nam Hij het juist voor vrouwen op.

Jezus was ook niet *traditioneel* – Hij schopte juist heel wat heilige huisjes omver, en ging op heel wat lange tenen staan.

Waarom heeft Hij dan de in zijn dagen bestaande praktijk van het leiding geven van mannen niet heeft doorbroken?

Zelfs nadat op de Pinksterdag de heilige Geest wordt uitgestort op zowel mannen als vrouwen, zie je toch dat in de jonge christelijke kerk alleen mannen leidinggeven: eerst de apostelen en later de oudsten die in alle gemeentes worden aangesteld.

Ik geef toe dat het tegendraads is aan het denken in onze tijd en (westerse) cultuur, maar ik kan op basis van genoemde gegevens uit de Schrift echt niet anders dan tot de conclusie komen, dan dat in de kerk [dia7] de mannen dienen door leiding te geven.

Nou kan het zijn dat u denkt: *'ok, dus jij bent tegen de vrouw in het ambt?'*

Maar dan zeg ik: ho even, dat gaat net even te snel.

Want weet u wat volgens mij het probleem is?

Ons probleem is het woordje [dia8] *'ambt'*.

Zo gauw wij het over *'het ambt'* hebben, dan denken we gelijk aan dominees en ouderlingen en diakenen, aan mannen die samen de [dia9] kerkenraad vormen en die het in de gemeente voor het zeggen hebben.

En hebben we dat ambt, zeker in het gezagsgetrouwere verleden, tegelijk niet een beetje op [dia10] een voetstuk geplaatst?

En geeft het onwillekeurig toch niet een bepaalde status, een meerwaarde als je in het ambt zit?

En is het niet pas echt goed als de ouderling, of liever nog de dominee, op bezoek is geweest?

Dat is ons probleem: dat bepaalde bezigheden in de kerk zijn gaan behoren tot *'het ambt'*, en dat andere noodzakelijke bezigheden in de kerk daar niet onder vallen.

Het werk van de koster bijvoorbeeld – ik denk niet dat iemand dat gauw een ambt zal noemen. En

het zelfde geldt voor zoiets als wijkcoördinator, voor wat de Commissie van Beheer doet, de boekhouder van de kerk, voor de mensen die catechisatie geven of een jeugdgroep leiden. Dat is allemaal geen *ambt*, maar (ja hoe zou je het moeten noemen?), nou *gewoon* iets wat moet gebeuren. En daardoor lijkt het erop alsof je pas echt iets belangrijks doet, pas echt meetelt, als je in 'het ambt' zit.

Is dat terecht? Nee!

Want wat is een ambt?

Ik denk dat het belangrijkste kenmerk van een ambt is, [dia11] dat je *ergens toe geroepen* wordt.

Je wordt geroepen tot het uitvoeren van een bepaalde taak.

Een taak die vaak aansluit bij de gaven die je gekregen hebt (*charismata*).

Maar geldt dat alleen voor een dominee, ouderling of diaken?

Ok, niet iedereen kan dominee zijn. Maar ook niet iedereen kan koster zijn. Of lid van een Commissie van Beheer. Of catechisatie geven.

Gelukkig heeft onze Heer aan de leden van zijn gemeente door de heilige Geest ontzettend veel *verschillende* gaven gegeven, die allemaal op hun beurt weer nodig zijn om het lichaam dat de gemeente is, ook echt een *levend* lichaam te laten zijn.

Al die gaven zijn nodig.

Wat zijn er, als je het zo bekijkt, ontzettend *veel ambten* in de kerk!

Laten we er daarom mee ophouden 'het ambt' alleen te reserveren voor ouderlingen of diakenen! Het kerkelijke landschap is niet een kaal, vlak landschap waar maar op twee of drie plekken een vruchtbare groene heuvel als uit het niets opspringt (en die heuvels zijn dan de dominee, de ouderling en de diaken).

Eerder een veelkleurig en vruchtbaar heuvelachtig terrein met heel veel verschillende hoogtes.

Vroeger noemde men dat wel [dia12] '*het ambt aller gelovigen*'.

Als je graag wilt vasthouden aan die term 'ambt', dan is dat een mooie uitdrukking.

Want iedere gelovige, ongeacht of die nu man of vrouw, jong of oud is, iedere gelovige heeft een ambt, een taak waartoe hij of zij geroepen is, op grond van de aan hem of haar gegeven gaven. Zo werkt dat in de kerk van Jezus Christus!

We kunnen de term 'ambt' natuurlijk ook proberen te vergeten (het komt toch in de Bijbel niet voor), en dat wat er mee bedoeld wordt heel Bijbels [dia13] 'dienst' of 'bediening' noemen.

Dat maakt het ook veel makkelijker, veel minder beladen, om na te denken over plaats en taak van vrouwen in de gemeente.

Dan kom je er achter hoe raar de vraag eigenlijk is of 'de vrouw in het ambt mag'. Natuurlijk heeft de vrouw een dienst, een bediening in de kerk!

Want wat hebben vrouwen geweldige gaven gekregen, en wat zijn ze, ook wat dat betreft, van onschatbare waarde en volstrekt onmisbaar in de kerkgemeenschap!

Vrouwen aan de zijlijn zetten en uitrangeren, als minderwaardige schepselen afserveren en alleen toestaan koffie te schenken op de belangrijke vergaderingen van de mannen, is dan ook het slechtste wat je als kerk kunt doen.

Het is juist een taak van hen die leiding geven aan de gemeente om ook de vrouwen op een positieve manier in te schakelen.

En dat zie je in het Nieuwe Testament terug.

Denk aan [dia14] **zr Dorcas** uit Joppe, een *discipelin*.

Als zij sterft geeft dat groot verdriet en men wijst op de lijfrokken en mantels die Dorcas gemaakt heeft.

Blijkbaar heeft zij op de een of andere manier hulpbehoevenden praktische bijstand verleend door kleding te maken en ter beschikking te stellen.

Denk aan [dia15] **zr Lydia** uit Thyatira, een rijke en goed ontwikkelde vrouw, die handelde in purperen stoffen.

Als zij tot geloof in Jezus komt vraagt zij Paulus en Silas in haar grote huis te komen logeren. Het is heel waarschijnlijk dat in haar huis vanaf dat moment ook de christelijke gemeente samenkomt.

En denk aan [dia16] **zr Febe** uit Kenchrea.

Van haar staat geschreven in Romeinen 16:1 dat ze *dienares* (in het Grieks staat hier het woord *diaken*) is van de gemeente.

Ze wordt er opuit gestuurd om in een andere gemeente dienares te zijn.

Kun je nu uit wat je over Febe leest concluderen dat er [dia17] vrouwelijke diakenen – diaconessen – mogen zijn in de kerk?

Misschien wel inderdaad. Alleen: ook hier is dan weer het probleem ons ambtsbegrip.

Want als er staat dat zr Febe [dia18] *diaken* was, dan denken wij gelijk aan wat wij vandaag de dag onder *diaken* verstaan, inclusief het feit dat hij ambtsdrager is en tot de ‘brede kerkenraad’ gerekend wordt.

Terwijl in de dagen van zr Febe *diaken* gewoon *helper* betekende, iemand die met inzet en overgave anderen van dienst is.

Tegelijk is zr Febe niet de enige aanwijzing voor het feit dat vrouwen diaconale taken vervulden in de kerk, en daarvoor speciaal werden aangesteld.

En nu kom ik bij de gedeelten die we uit de Bijbel gelezen hebben.

In [dia19] 1 Timoteüs 3 gaat het over zeg maar de kwaliteiten waaraan mensen moeten voldoen om opziener (= oudste) en diaken te kunnen zijn.

Wat opvalt is, dat er dan drie categorieën naast elkaar worden gezet.

Vers 2: opzieners. Vers 8: *ook* diakenen. En vers 11: *ook* vrouwen.

Die drieslag wordt gemaakt: opzieners, diakenen, vrouwen.

Terecht heeft de NBV de toevoeging ‘hun’ bij ‘vrouwen’ (in vertaling 1951) weg gelaten, want het staat er niet.

En het ligt ook helemaal niet voor de hand dat het hier over vrouwen van diakenen gaat, want waarom zouden die opeens over dergelijke eigenschappen moeten beschikken!? Daarbij: geldt dat dan niet voor vrouwen van opzieners?

Daarom gaat het hier over vrouwen die *als categorie – vrouwen* – in de gemeente zijn aangesteld voor een bepaalde functie.

En uit het feit dat wat gezegd wordt over die vrouwen ingeklemd staat tussen de kwaliteiten van diakenen, zou je voorzichtig kunnen opmaken dat die vrouwen diaconale taken verrichtten.

Deze uitleg sluit goed aan bij wat in [dia20] 1 Timoteüs 5 geschreven wordt over *de weduwen*.

De weduwen – net als wezen altijd een kwetsbare groep binnen het volk.

Zeker in een land zonder sociale voorzieningen vallen hier de hardste klappen, aangewezen als zij toch zijn op de hulp en bijstand van anderen.

Nu zeggen sommige uitleggers, dat het in 1 Timoteüs 5 gaat over [dia21] de *financiële hulp* van de christelijke gemeente aan weduwen.

Kijk maar in vers 4, zeggen ze dan, waar staat dat kinderen en kleinkinderen hun alleenstaande moeder of oma moeten onderhouden, en naar vers 16 waar staat dat de gemeente pas in beeld komt als het echt niet anders kan.

Maar het is de vraag of dit de juiste uitleg is van deze verzen.

Want wat moet je dan bijvoorbeeld met wat in vers 9,10 staat: [dia22] *Als weduwe mogen alleen vrouwen worden ingeschreven (herz SV: gekozen) van boven de zestig die maar één man hebben*

gehad, en bekendstaan om hun goede daden, kinderen hebben opgevoed, gastvrij zijn geweest, gelovigen de voeten hebben gewassen en zich hebben ingezet voor verdrukten.

Je kunt toch niet serieus beweren dat dit criteria zijn binnen de christelijke gemeente voor het toedienen van financiële hulp!? Zo van: op je 59^e laten we je rustig verpieteren, kom maar terug als je 60 bent!?

Ik denk dat je rustig kunt zeggen dat het daar niet over gaat.

De manier van zeggen (*Als weduwe mogen alleen worden ingeschreven...*) wijst erop, dat het over *kwaliteiten* (eisen) gaat die gesteld worden aan iemand die een [dia23] bepaalde functie in de kerk vervult, in dit geval die van weduwe.

In de christelijke gemeente mogen deze oudere zusters eer ontvangen vanwege het werk dat zij verrichten.

En gelet op de gevraagde kwaliteiten, dringt zich opnieuw het werk van helper – diaken op.

Je kijkt daar misschien wat raar tegen aan, dat weduwe-zijn niet alleen een *hoedanigheid* is (nl. het feit dat je man is overleden), maar tegelijk een *functie* aangeeft, een *diensttaak* in de gemeente.

Toch kom je deze categorie gemeentewerkers vaker tegen in het Nieuwe Testament.

Kijk naar [dia24] Handelingen 6, waar staat dat de Grieks-sprekende weduwen worden verwaarloosd bij de dagelijkse ondersteuning.

Daarmee wordt bedoeld dat zij, in tegenstelling tot hun Hebreeuws-sprekende lotgenoten, *niet* worden ingeschakeld bij het werk van weduwen, het bedienen van de tafels.

Een tweede voorbeeld: [dia25] in Handelingen 9 zie je de weduwen als categorie verschijnen bij de dood van Dorcas (die zelf hoogstwaarschijnlijk ook weduwe was).

Zij staan om haar heen en laten de kleren zien die Dorcas gemaakt heeft.

En wat dan opvalt is, dat als Petrus Dorcas in het leven mag terugroepen, hij haar, zeg maar ter bevestiging, aan *de* heiligen en *de* weduwen toont, met lidwoord erbij, dat duidt op een categorie, vers 41.

Nu wil ik nog een verbinding leggen tussen 1 Timoteüs 3 en 5. [dia26]

Zo ligt het voor de hand bij de categorie 'de vrouwen' in hoofdstuk 3 te denken aan 'de weduwen' uit hoofdstuk 5.

Dat verklaart dan meteen waarom er maar zo kort over 'de vrouwen' geschreven wordt in hoofdstuk 3, en waarom er bij hen niet zoiets bijstaat als dat ze de vrouw van één man moeten zijn (zij hebben immers geen man meer), en dat Paulus met de aanduiding 'de vrouwen' (met lidwoord maar zonder nadere toelichting) een, voor de lezers van die tijd, bekende groep gemeenteleden bedoelt.

En net als in hoofdstuk 5 vanaf vers 17 nog iets meer gezegd wordt over de *oudsten* van de gemeente, zo gaat Paulus in de eerste verzen van hoofdstuk 5 nog nader in op 'de vrouwen' c.q. 'de weduwen'.

Wat betekent dit voor ons vandaag?

Mij dunkt, dat we van de Nieuw-Testamentische-gemeente kunnen leren [dia27] dat vrouwen in de kerk bepaalde taken mogen vervullen en daartoe speciaal mogen worden aangesteld.

Zo zouden ook wij nu vrouwen kunnen bevestigen in een bepaalde taak (en u hoort het goed: ik gebruik hier met opzet niet het woord *ambt!*).

Mogen dat alleen *weduwen* zijn?

Het lijkt me niet de bedoeling van 1 Timoteüs 5 te zeggen dat vrouwen moeten wachten tot haar man gestorven is, voordat ze haar gaven en mogelijkheden mogen inzetten voor de kerk.

Maar in de lijn van wat in hoofdstuk 5 over de weduwe staat, zou je wel kunnen zeggen, dat hun werk voor eigen huis en gezin niet te omvangrijk meer mag zijn.

En is dat niet heel praktisch en logisch: een druk gezin slokt immers al je tijd op – dan heb je wel

wat anders aan je hoofd!

Niet dat je dan helemaal niks mag of kunt doen binnen de gemeente, maar dan ligt je prioriteit meer in het gezin.

Maar als de kids het huis uit zijn, en je hebt tijd over – wat let je om dan je gaven en mogelijkheden breder in te zetten? Er is werk genoeg te doen...

Als zowel mannen als vrouwen daarbij maar nooit vergeten, [dia28] dat alleen door de *liefde* het werk in de kerk van betekenis is, en dat we Christus moeten navolgen, die niet kwam om te heersen, maar om te dienen.

Amen

[dia29]

NB: Deze preek vormt een tweeluik met die n.a.v. 1 Korintiërs 14:34,35,
<http://janhaveman.nl/data/pdf/Preek%201%20Korintiers%2014%20mv.pdf>